

Archeologienota

Programma van maatregelen

MENEN RIJSELSTRAAT (prov. West- Vlaanderen)

Auteurs: Jeroen VERMEERSCH

Projectcode: 2019G111

- **Aanleiding vooronderzoek**

➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**

➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Gemotiveerd advies**

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig, alle relevante beschikbare bronnen zijn teruggevonden en zijn geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet met zekerheid gestaafd worden. Binnen de contouren van het projectgebied werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd, wel op het perceel ten noorden van het plangebied. De bureaustudie heeft aan de hand van de historische kaarten aangetoond dat het projectgebied sinds de late middeleeuwen/vroeg moderne periode bebouwd was, hoogstwaarschijnlijk reeds sinds 1200, mogelijk zelfs vroeger. De bebouwing aan de zijde van de Kerkstraat werd begin jaren 2000 afgebroken waarna een parking werd aangelegd. Aldaar zijn op het noordelijke perceel resten uit de middeleeuwen aangetroffen die ook binnen het plangebied kunnen aanwezig zijn. In de omgeving werd er vooral sinds het einde van de 20ste eeuw archeologische onderzoek uitgevoerd. De archeologische structuren die werden aangetroffen, dateren voornamelijk uit de middeleeuwen, de vroegmoderne en moderne periode. Dit moet niet verwonderlijk heten, daar het projectgebied zich op de grens van de historische stadskern bevindt.

Binnen het plangebied zal het handelspand van de Rijselstraat 14 verbouwd worden tot handelspand met drie woongelegenheden.

Van het handelspand aan de straat zal het dak afgebroken worden. Deze wordt vervangen door een plat dak. Op het gelijkvloers zullen -net als op de hogere verdiepingen- een sanitaire afvoer voor de verschillende bovengrondse appartementen geïnstalleerd worden.

De zuidelijke gang van het handelspand zal op het gelijkvloers worden ingericht met een berging. Verder zal de vloer daar ook aangepast worden. Thans ligt er een tegelvloer. Het vloerniveau blijft evenwel gelijk.

Het achterliggende handelspand voor opslag zal volledig worden afgebroken. Op deze locatie zal een parking aangelegd worden die doorloopt op het terrein van de Rijselstraat 12 (grenzend aan de Kerkstraat). Het terrein wordt er aangelegd in klinkers tegenaan het handelspand en de parking zelf wordt aangelegd in grasdallen. Voor deze aanleg zal een deel van de bodem achter het handelspand worden afgegraven tot een diepte van ca. 140 cm zodat deze gelijk wordt gelegd aan het lager gelegen oostelijke deel van het plangebied. Dit gebeurt over een afstand van ca. 15m. Ter hoogte van het westelijke deel worden drie keerwanden geplaatst op

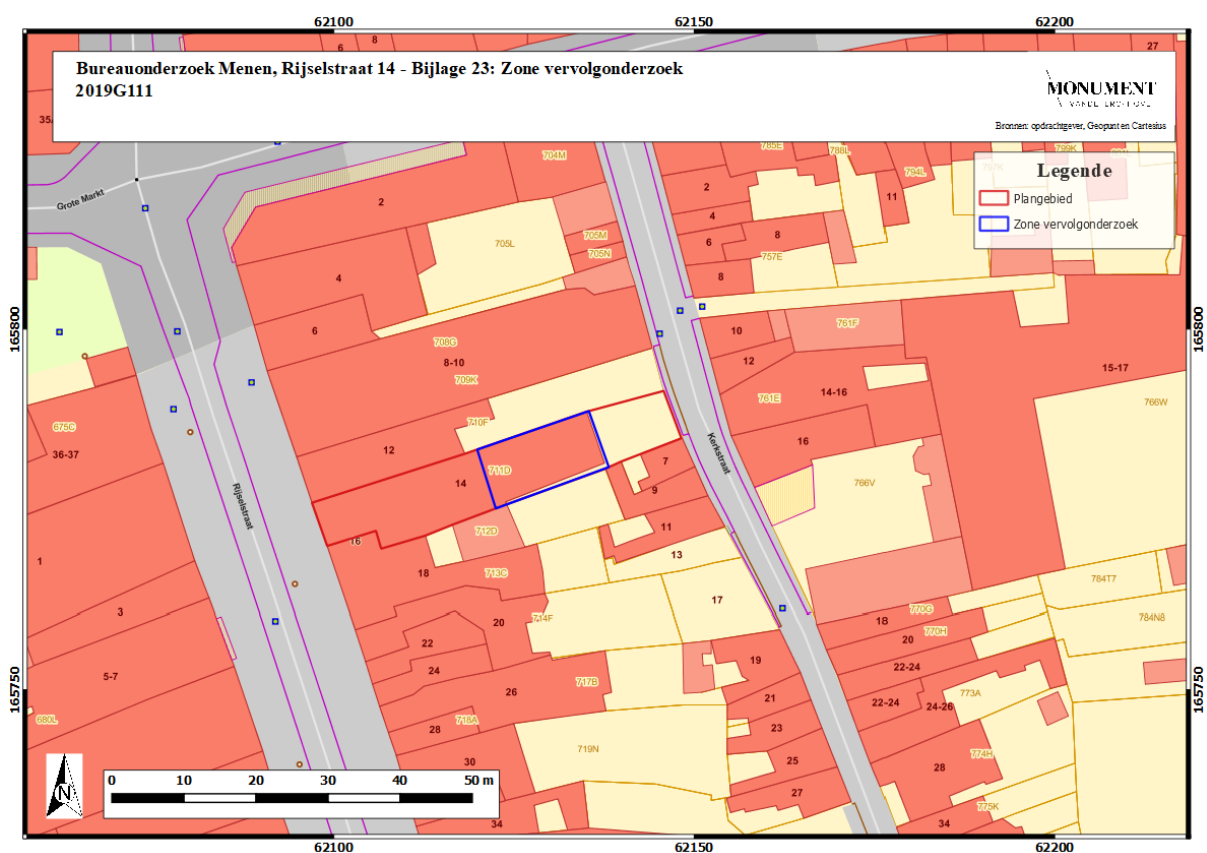
ca. 0,5 m onder het nieuwe loopniveau. Deze afgraving zal een oppervlakte hebben van ca. 135 m².

Gezien de ligging in de historische kern van Menen, het archeologische potentieel en de bijhorende kenniswinst is het van belang dit terrein verder te onderzoeken voordat eventuele resten voorgoed worden vernietigd. Het verder onderzoek gebeurt binnen de af te graven zone van 135m² waar tot 140 cm zal worden afgegraven.

Omwille van deze reden wordt verder vooronderzoek door middel van proefputten geadviseerd.

- **Planafbakening**

De site heeft een oppervlakte van 417 m² waarbij er op een oppervlakte van c. 135m² zal afgegraven worden. Het is hierop dat verder onderzoek zal plaatsvinden.

Figuur 1: Plan met aanduiding van het plangebied (rood omlijnd), de zone van de werken (licht blauwe volle lijn) en de zone van het archeologisch vervolgonderzoek (blauwe stippellijn).

- **Vraagstelling**

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de ontwikkeling van het projectgebied. Hieronder worden de specifieke (niet limitatieve) onderzoeksvragen per methode weergegeven. De onderzoeksmethode is succesvol beëindigd wanneer haar vraagstellingen succesvol kunnen worden beantwoord.

- **Proefsleuven/-putten**

Algemeen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

Specifiek voor het projectgebied:

- Hoe is de bodemopbouw? Dagzomen er fluviatiele sedimenten of met name eolische afzettingen?
- Zijn er archeologische sporen en structuren aanwezig? Zo ja, wat is de aard en graad van bewaring van de aangetroffen resten?
- Wat is de aard van de archeologische site, sporen en/of artefacten (religieus, bewoning, funerair, ambachten, ...)
- Zijn er resten aanwezig van oudere bewoning? Zo ja, kan reeds meer informatie vergaard worden over hun opbouw en mogelijke datering?
- Kan er via bepaalde contexten (kuilen, waterputten, beerputten, vullingen, goed dateerbare lagen) reeds een beeld verkregen worden van het landschap en de leefomstandigheden in de desbetreffende periode?

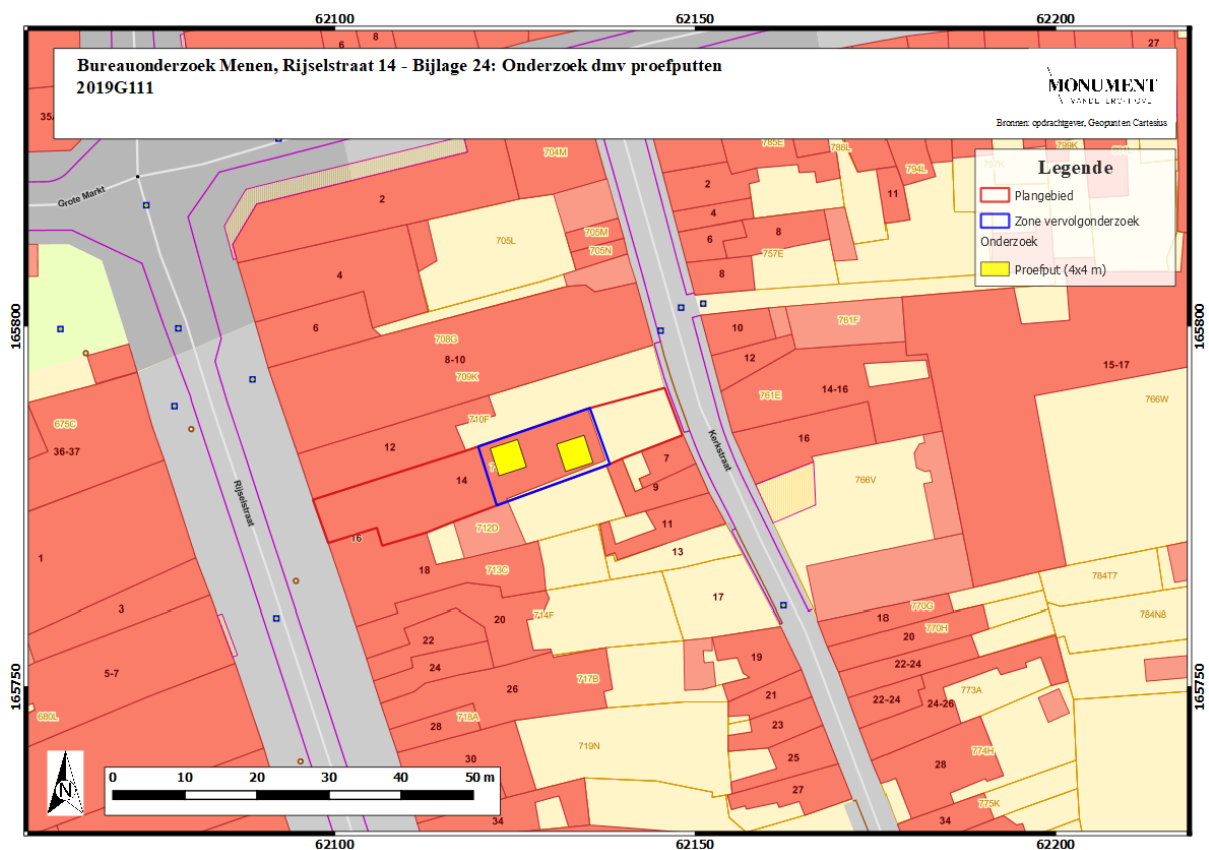
- **Plan van Aanpak**

Hieronder wordt voor de voorgestelde onderzoeksmethode de te hanteren techniek beschreven:

- **Proefputten**

Het terrein zal door middel van proefputten onderzocht worden. Op basis van het bureauonderzoek kan men een site met complexe verticale stratigrafie verwachten. Om de verschillende archeologische niveaus te kunnen duiden is de aanleg van proefputten het meest efficiënt omdat het hierbij om kleine opgravingen gaat waarbij de verschillende

archeologische niveaus worden geregistreerd. Verspreid over het terrein worden 2 proefputten aangelegd van ca. 4x4 m. Hierbij kunnen zones met als zonder historische bebouwing aangesneden worden, zoals ook tuinzones met bijgebouwen, water- en beerputten, ed. De proefputten zullen ook een zicht geven op de reeds aanwezige verstoringen. Ze dienen voornamelijk om de stratigrafische opbouw te kunnen nagaan waardoor geen dekingspercentage van 12,5% dient gehaald te worden. Indien er locaties zijn waar het uitbreiden van een proefput tot een kleine sleuf nuttig lijkt om ook horizontaal een beter inzicht te verwerven, wordt dit verantwoord in het rapport. Gezien de overlap met de archeologienota die de zone van de Kerkstraat ook onderzoekt kunnen de proefputten gecombineerd worden en qua vorm en ligging aangepast worden.

Figuur 2: Proefsleuven (4x4m, in geel) binnen de te onderzoeken zone

De aanleg van deze proefputten gebeurt met een graafmachine met een niet-getande graafbak. Elk archeologisch niveau wordt geregistreerd. Indien omwille van de veiligheid de moederbodem niet bereikt kan worden, dan worden er boringen geplaatst om na te gaan op welk niveau deze zit. Naar uitvoering toe wordt de Code van Goede Praktijk gevolgd voor de aanleg van proefputten op sites met complexe verticale stratigrafie.

Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van proefputten en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden. Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die

afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. In vermoedelijke diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om te verifiëren of het om een dergelijk spoor gaat en om de diepte te bepalen. Per proefput wordt een profiel beschreven en bestudeerd door de aardkundige van het projectteam. Sporen waarbij de metaaldetector een signaal geeft, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt.

Na afloop van het onderzoek worden de putten gedicht om verdere degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (graven, zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met doek of plastic zodat ze in geval van een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving niet verder worden aangetast vooraleer ze onderzocht kunnen worden.

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak gedaan kan worden over de aard en omvang van de archeologische waarden in het projectgebied en wanneer een eenduidig advies kan gegeven worden voor vrijgave van het terrein, behoud in situ of vervolgonderzoek door middel van een opgraving.

- **Gewenste competenties**

-In het kader van het onderzoek dient het team te bestaan uit minstens 2 archeologen waarbij minstens één van de uitvoerende archeologen 220 dagen veldwerkervaring heeft met archeologisch onderzoek op zandleembodems.

-Gedurende het veldwerk dient een aardkundige op afroep beschikbaar te zijn op het terrein. De aardkundige moet beschikken over aantoonbare ervaring met zandleembodems.

- **Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk**

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.

Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed.¹

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.

